

PRESUDA SUDA

17. veljače 1998. (*)

„Jednako postupanje prema muškarcima i ženama – Uskrata povlaštene cijene prijevoza za istospolne partnere”

U predmetu C-249/96,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u, koji je uputio Industrial Tribunal, Southampton (Radni sud u Southamptonu, Ujedinjena Kraljevina), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Lise Jacqueline Grant

i

South-West Trains Ltd,

o tumačenju članka 119. Ugovora o EZ-u, Direktive Vijeća 75/117/EEZ od 10. veljače 1975. o usklađivanju zakonodavstava država članica o primjeni načela jednakih plaća za muškarce i žene (SL L 45., str. 19.), i Direktive Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju i uvjeta rada (SL L 39, str. 40.),

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet, predsjednici vijeća, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (izvjestitelj), G. Hirsch, P. Jann i L. Sevón, suci,

nezavisni odvjetnik: M. B. Elmer,

tajnik: L. Hewlett, administratorica,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za L. J. Grant, Cherie Booth, *QC*, Peter Duffy i Marie Demetriou, *barristers*,
- za South-West Trains Ltd, Nicholas Underhill, *QC*, i Murray Shanks, *barrister*,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, John E. Collins, iz Treasury Solicitor's Departmenta, u svojstvu agenta, uz asistenciju Stephena Richardsa i Davida Andersona, *barristers*,

- za francusku vladu, Catherine de Salins, zamjenica direktora Uprave za pravne poslove pri Ministarstvu vanjskih poslova, i Anne de Bourgoing, otpravnica poslova u istoj upravi, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica, Christopher Docksey, Marie Wolfcarius i Carmel O'Reilly, članovi pravne službe, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja L. J. Grant, koju zastupaju Cherie Booth, Peter Duffy i Marie Demetriou, South-West Trains Ltd, koji zastupaju Nicholas Underhill i Murray Shanks, vlade Ujedinjene Kraljevine, koju zastupaju John E. Collins, David Anderson i Patrick Elias, QC, i Komisije, koju zastupaju Carmel O'Reilly i Marie Wolfcarius, na raspravi održanoj 9. srpnja 1997.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 30. rujna 1997.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 19. srpnja 1996., koju je Sud zaprimio 22. srpnja 1996., Industrial Tribunal, Southampton (Radni sud u Southamptonu, Ujedinjena Kraljevina), postavio je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u, šest prethodnih pitanja o tumačenju članka 119. istog Ugovora, Direktive Vijeća 75/117/EEZ od 10. veljače 1975. o usklađivanju zakonodavstava država članica o primjeni načela jednakih plaća za muškarce i žene (SL L 45., str. 19.) i Direktive Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pogledu pristupa zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju i napredovanju i uvjeta rada (SL L 39, str. 40.).
- 2 Pitanja su postavljena u okviru spora između L. J. Grant i njezinog poslodavca, South-West Trains Ltd (dalje u tekstu: SWT) u vezi s njegovim odbijanjem dodjele povlaštenih cijena prijevoza istospolnoj partnerici L. J. Grant.
- 3 L. J. Grant zaposlena je u SWT-u, željezničkoj kompaniji regije Southampton.
- 4 Članak 18. njezinog ugovora o radu pod naslovom „Pogodnosti u pogledu putnih troškova”, određuje:

„Dobit ćete besplatan prijevoz i povlaštene cijene prijevoza koje se primjenjuju na djelatnike vaše kategorije. Vaš bračni drug i osobe za koje skrbite također mogu koristiti povlaštene cijene u području prijevoza. Povlaštene cijene u području prijevoza dodjeljuju se prema nahodanju [poslodavca] i bit će ukinute u slučaju zlorabe.”

- 5 U vrijeme nastanka spornih činjenica pravilnik koji je poslodavac donio radi primjene tih odredaba (Staff Travel Facilities Privilege Ticket Regulations) u svojem članku 8. („Bračni drug”) određivao je:

„Povlaštene cijene prijevoza dodjeljuju se svakom djelatniku koji je u braku [...] za njegovog zakonitog bračnog druga osim ako je zakonski razdvojen od zaposlenika.

[...]

Povlaštene cijene prijevoza dodjeljuju se za „common law opposite sex spouse” (izraz koji se uobičajeno koristi za partnera suprotnog spola) agenta [...] uz predočenje javnobilježničke izjave da pravno relevantna veza postoji dvije godine ili dulje [...].”

- 6 Ovim pravilnikom su osim toga bili određeni uvjeti u kojima su se povlaštene cijene prijevoza mogle dodijeliti zaposlenom radniku (članci 1. do 4.), radniku koji više nije zaposlen, privremeno ili konačno (članci 5. do 7.), nadživjelom bračnom drugu radnika (članak 9.), djeci radnika (članci 10. i 11.), kao i uzdržavanim članovima njegove obitelji (članak 12.).
- 7 Na osnovi tih odredaba L. J. Grant je 9. siječnja 1995. zatražila povlaštenu cijenu prijevoza za svoju partnericu s kojom je, kako je izjavila, u „pravno relevantnoj vezi” dulje od dvije godine.
- 8 SWT je odbio dodijeliti traženu pogodnost zbog toga što se osobama koje nisu u braku mogla dodijeliti povlaštena cijena prijevoza samo za partnera suprotnog spola.
- 9 L. J. Grant stoga je podnijela tužbu protiv SWT-a pred Industrial Tribunal, Southampton (Radni sud u Southamptonu), tvrdeći da takva uskrata pogodnosti predstavlja diskriminaciju na temelju spola, protivnu Equal Pay Actu 1970 (zakonu o jednakosti plaća), članku 119. Ugovora i/ili Direktivi 76/207. Osobito je istaknula da je njezin prethodnik na tom radnom mjestu, muškarac koji je izjavio da je imao pravno relevantnu vezu sa ženom više od dvije godine, uživao pogodnosti koje su njoj uskraćene.
- 10 Industrial Tribunal, Southampton (Radni sud u Southamptonu) smatrao je da se problem s kojim je bio suočen odnosi na to predstavlja li uskrata dodjele spornih pogodnosti, koja se temelji na seksualnoj orijentaciji zaposlenika, „diskriminaciju na temelju spola” u smislu članka 119. Ugovora i direktiva o jednakom postupanju prema muškarcima i ženama. Istaknuo je da, iako su određeni sudovi Ujedinjene Kraljevine donosili negativne odluke po tom pitanju, presuda Suda od 30. travnja 1996., P./S. (C-13/94, Zb., str. I-2143.) ipak je podržala „uvjerljivo, ideju da je diskriminacija na temelju seksualne orijentacije nezakonita”.
- 11 Iz tih razloga nacionalni je sud postavio Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Je li (podložno točki 6. niže) načelu jednakih plaća za muškarce i žene, utvrđenom člankom 119. Ugovora o osnivanju Europske zajednice i člankom 1. Direktive Vijeća 75/117, protivno da se zaposleniku uskrate povlaštene cijene prijevoza u korist njegovog istospolnog partnera s kojim živi, a da nisu u braku, ako su takve pogodnosti dodijeljene bračnim drugovima zaposlenika

iste kategorije ili njihovim partnerima suprotnog spola s kojima žive, a da nisu u braku?

2. Obuhvaća li „diskriminacija na temelju spola”, predviđena u članku 119., diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije zaposlenika?
 3. Obuhvaća li „diskriminacija na temelju spola”, predviđena u članku 119., diskriminaciju na temelju spola partnera tog zaposlenika?
 4. Ako je odgovor na prvo pitanje potvrđan, uživa li zaposlenik, kojemu su takve povlaštene cijene uskraćene, pravo Zajednice na koje se može izravno pozvati protiv svojeg poslodavca?
 5. Je li takva uskrata u suprotnosti s odredbama Direktive Vijeća 76/207?
 6. Može li takvu uskratu poslodavac opravdati dokazivanjem (a) da je namjena dotičnih povlaštenih cijena davanje prednosti partnerima u braku ili partnerima koji su u istovjetnom položaju kao partneri u braku i (b) da društvo tradicionalno s brakom nije izjednačavalo, i općenito ne izjednačuje, veze između istospolnih partnera koji žive zajedno, umjesto pozivanjem na ekonomski ili organizacijski razlog u vezi s dotičnim zaposlenjem?”
- 12 Uzimajući u obzir usku povezanost između tih šest pitanja, valja ih razmotriti zajedno.
- 13 Najprije valja podsjetiti da je Sud već ustvrdio da povlaštene cijene prijevoza koje poslodavac dodjeljuje bivšim zaposlenicima, njihovim bračnim drugovima ili osobama o kojima skrbe, s obzirom na njihovo zaposlenje, predstavljaju „plaću” u smislu članka 119. Ugovora (vidjeti u tom smislu presudu od 9. veljače 1982., Garland, 12/81, Zb., str. 359., t. 9.).
- 14 U ovom slučaju je neosporno da povlaštena cijena prijevoza koju dodjeljuje poslodavac, na temelju ugovora o radu, u korist bračnog druga ili osobe suprotnog spola s kojom radnik ima stabilnu vezu koja nije bračna, ulazi u područje primjene članka 119. Ugovora. Takva pogodnost stoga nije obuhvaćena Direktivom 76/207, navedenom u petom pitanju koje je postavio sud koji je uputio zahtjev (vidjeti presudu od 13. veljače 1996., Gillespie i dr., C-342/93, Zb., str. I-475., t. 24.).
- 15 Iz sadržaja ostalih pitanja te iz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da nacionalni sud želi znati predstavlja li uskrata poslodavca da dodijeli povlaštene cijene prijevoza osobi istog spola s kojom je radnik u pravno relevantnoj vezi diskriminaciju zabranjenu člankom 119. Ugovora i Direktivom 75/117, ako se takve povlaštene cijene dodjeljuju u korist bračnog druga radnika ili osobe suprotnog spola s kojom je zaposlenik u pravno relevantnoj vezi koja nije bračna.
- 16 L. J. Grant prije svega smatra da takva uskrata predstavlja diskriminaciju koja se izravno temelji na spolu. Ističe da bi njezin poslodavac donio drugačiju odluku da je pogodnosti o kojima je riječ u glavnom postupku zatražio muškarac koji živi sa ženom, a ne žena koja živi sa ženom.

- 17 S tim u vezi L. J. Grant ističe da je sama činjenica da je muškarac koji je bio prije zaposlen na njezinom radnom mjestu dobio povlaštene cijene prijevoza za svoju partnericu s kojom nije bio u braku, dovoljna da se utvrdi izravna diskriminacija na temelju spola. Prema njezinoj tvrdnji, ako radnica ne ostvaruje iste pogodnosti kao radnik, pri čemu sve drugo ostaje jednako, ona je žrtva diskriminacije na temelju spola (pristup nazvan „kriterij jedinstvenog razlikovnog elementa” – „but for test”).
- 18 L. J. Grant nadalje tvrdi da takva uskrata predstavlja diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije, uvrštenu u pojam „diskriminacija na temelju spola” predviđenu u članku 119. Ugovora. Prema njezinom mišljenju, razlike u postupanju na temelju seksualne orijentacije potječu iz predrasuda u vezi sa seksualnim ili emocionalnim ponašanjem osoba određenog spola te se ustvari temelje na spolu tih osoba. Dodaje da takvo ponašanje proizlazi iz ranije navedene presude P./S. i odgovara odlukama i preporukama koje su donijele institucije Zajednice te razvoju međunarodnih standarda u području ljudskih prava i nacionalnih standarda u području ravnopravnosti.
- 19 Naposljetku, L. J. Grant ističe da uskrata s kojom je bila suočena nije objektivno opravdana.
- 20 SWT te francuska vlada i vlada Ujedinjene Kraljevine ocjenjuju da uskrata pogodnosti kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku nije protivna članku 119. Ugovora. Najprije ističu da se presuda P./S., koja je ograničena na slučajeve promjene spola, ograničava na izjednačavanje diskriminacija na temelju promjene spola osobe s diskriminacijama na temelju pripadnosti osobe određenom spolu.
- 21 Nadalje ističu da se razlika u postupanju na koju se L. J. Grant žali ne temelji na njezinoj seksualnoj orijentaciji ili sklonosti, nego na činjenici da ne zadovoljava uvjete utvrđene pravilnikom poduzeća.
- 22 Naposljetku, prema njihovom mišljenju, diskriminacije na temelju seksualne orijentacije nisu „diskriminacije na temelju spola” u smislu članka 119. Ugovora ili Direktive 75/117. U tom pogledu osobito se pozivaju na tekst i ciljeve tog članka, nedostatak konsenzusa među državama članicama o izjednačavanju pravno relevantnih veza između osoba istoga spola s pravno relevantnim vezama između osoba suprotnog spola, nedostatak zaštite tih veza na temelju članka 8. ili 12. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda od 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: konvencija), kao i posljedičnom nepostojanju diskriminacije, u smislu članka 14. iste konvencije.
- 23 Komisija isto tako smatra da uskrata pogodnosti L. J. Grant nije protivna ni članku 119. Ugovora ni Direktivi 75/117. S njezinog stajališta, diskriminacije na temelju seksualne orijentacije radnika mogu se smatrati „diskriminacijama na temelju spola” iz toga članka. Ipak, ističe da se diskriminacija na koju se L. J. Grant žali ne temelji na njezinoj seksualnoj orijentaciji nego na činjenici da ne živi „u paru” ili s „bračnim drugom”, u smislu koje tim pojmovima daju pravo većine država članica, pravo Zajednice i pravo konvencije. Smatra da u tim okolnostima razlika u postupanju koja se primjenjuje na temelju propisa koji su na snazi u poduzeću u kojem L. J. Grant radi nije protivna članku 119. Ugovora.

- 24 S obzirom na elemente spisa, najprije valja odgovoriti na pitanje predstavlja li uvjet utvrđen pravilnikom poduzeća, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, diskriminaciju izravno temeljenu na spolu radnika. Ako je odgovor negativan, valja zatim ispitati zahtijeva li pravo Zajednice da svi poslodavci izjednače pravno relevantne veze između dviju osoba istog spola s vezama između osoba u braku ili s pravno relevantnim vezama koje nisu brak između dviju osoba suprotnoga spola. Naposljetku, valjat će ispitati predstavlja li diskriminacija na temelju seksualne orijentacije diskriminaciju na temelju spola radnika.
- 25 Prvo valja istaknuti da propisi koji se primjenjuju u poduzeću u kojem radi L. J. Grant predviđaju dodjelu povlaštenih cijena prijevoza radniku, njegovom „bračnom drugu”, tj. osobi s kojom je u braku i od koje nije zakonski razdvojen, ili osobi suprotnog spola s kojom je u „pravno relevantnoj” vezi dvije godine ili dulje, njegovoj djeci, članovima obitelji o kojima skrbi kao i nadživjelom bračnom drugu radnika.
- 26 Uskrata pogodnosti L. J. Grant temelji se na činjenici da ona ne ispunjava uvjete određene tim propisima te posebno na činjenici da ne živi s „bračnim drugom” ili osobom suprotnoga spola s kojom je u „pravno relevantnoj” vezi dvije godine ili dulje.
- 27 Ovaj zadnji uvjet, koji podrazumijeva da radnik mora živjeti u pravno relevantnoj vezi s osobom suprotnoga spola kako bi mogao ostvariti pravo na povlaštene cijene prijevoza, primjenjuje se, isto kao i drugi alternativni uvjeti propisani propisima poduzeća, neovisno o spolu dotičnog radnika. Tako se povlaštene cijene prijevoza uskraćuju radniku, muškarcu, ako živi s osobom istog spola na isti način na koji se uskraćuju radnici, ženi, ako živi s osobom istog spola.
- 28 S obzirom na to da se uvjet utvrđen pravilnikom poduzeća primjenjuje na isti način na radnike ženskog spola kao i na radnike muškog spola, ne može se smatrati da predstavlja diskriminaciju izravno na temelju spola.
- 29 Drugo, valja ispitati nalaze li se, s obzirom na primjenu uvjeta kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, osobe koje imaju pravno relevantnu vezu s istospolnim partnerom u istoj situaciji kao što su osobe u braku ili one koje imaju pravno relevantnu vezu koja nije brak s partnerom suprotnoga spola.
- 30 L. J. Grant osobito ističe da pravo država članica kao i ono Zajednice i drugih međunarodnih organizacija sve češće izjednačuje dvije situacije.
- 31 U tom pogledu, iako je točno da je Europski parlament izjavio, kako je istaknula L. J. Grant, da osuđuje svaku diskriminaciju na temelju seksualne sklonosti pojedinca, Zajednica ipak nije još donijela standarde koji bi omogućavali takvo izjednačavanje.
- 32 Što se tiče prava država članica, dok je u nekima od njih zajednički život između osoba istog spola izjednačen s brakom, iako ne u potpunosti, u većini država članica je s pravno relevantnom heteroseksualnom vezom koja nije brak izjednačen samo za ograničeni broj prava ili uopće nije posebno priznat.
- 33 Europska komisija za ljudska prava smatra da, unatoč suvremenoj evoluciji stavova prema homoseksualnosti, dugotrajne homoseksualne veze ne potpadaju u pravo

poštovanja obiteljskog života na temelju članka 8. konvencije (vidjeti osobito odluke od 3. svibnja 1983., X. i Y./Ujedinjena Kraljevina, br. 9369/81, D R 32 str. 220.; od 14. svibnja 1986., S./Ujedinjena Kraljevina, br. 11716/85, D R 47 str. 274., stavak 2., i od 19. svibnja 1992., Kerkhoven i Hinke/Nizozemska, br. 15666/89, neobjavljenu, stavak 1.) i da nacionalne odredbe koje, s ciljem zaštite obitelji, osiguravaju povoljnije postupanje prema osobama u braku i osobama suprotnog spola koje žive zajedno kao muž i žena nego prema osobama istoga spola u pravno relevantnoj vezi nisu protivne članku 14. konvencije kojim se osobito zabranjuju diskriminacije na temelju spola (vidjeti odluke S./Ujedinjena Kraljevina, stavak 7.; od 9. listopada 1989., C. i L. M./Ujedinjena Kraljevina, br. 14753/89, neobjavljena, stavak 2., i od 10. veljače 1990., B./Ujedinjena Kraljevina, br. 16106/90, D R 64 str. 278., stavak 2.).

- 34 U jednom drukčijem kontekstu Europski sud za ljudska prava tumači članak 12. konvencije na način da se primjenjuje samo na tradicionalan brak između dvije osobe različitog biološkog spola (vidjeti presude Europskog suda za ljudska prava od 17. listopada 1986., Rees, serija A, br. 106., str. 19., točka 49., i od 27. rujna 1990., Cossey, serija A, br. 184, str. 17., točka 43.).
- 35 Iz prethodno navedenog proizlazi da, prema sadašnjem stanju prava Zajednice, pravno relevantne veze između dviju osoba istog spola nisu izjednačene s vezama između osoba u braku ili s pravno relevantnim vezama koje nisu brak između osoba suprotnog spola. Posljedično, pravo Zajednice ne zahtijeva od poslodavca izjednačavanje situacije osobe u pravno relevantnoj vezi s istospolnim partnerom s onom osobe u braku ili u pravno relevantnoj vezi koja nije brak s partnerom suprotnog spola.
- 36 U tim okolnostima, sam zakonodavac mora, ovisno o slučaju, donijeti mjere koje mogu utjecati na tu situaciju.
- 37 Naposljetku, L. J. Grant tvrdi da iz gore navedene presude P./S. proizlazi da su razlike u postupanju na temelju seksualne orijentacije jedna od „diskriminacija na temelju spola” zabranjenih člankom 119. Ugovora.
- 38 U tom predmetu Sud je bio upitan treba li mjeru otkaza na temelju promjene spola dotičnog radnika smatrati „diskriminacijom na temelju spola” u smislu Direktive 76/207.
- 39 Sud koji je uputio zahtjev pitao se ustvari je li područje primjene te direktive šire od Sex Discrimination Acta 1975 (zakon o diskriminacijama na temelju spola) koji je morao primijeniti i koji, prema njegovom mišljenju, obuhvaća samo diskriminacije na temelju pripadnosti dotičnog radnika jednom ili drugom spolu.
- 40 U svojim očitovanjima pred Sudom, vlada Ujedinjene Kraljevine i Komisija istaknule su da direktiva zabranjuje samo diskriminacije na temelju pripadnosti dotičnog radnika jednom ili drugom spolu, a ne one na temelju promjene spola radnika.
- 41 U odgovoru na taj argument, Sud je istaknuo da su odredbe direktive koje zabranjuju diskriminacije između muškaraca i žena, u ograničenom području primjene kakvo je njihovo, bile samo izraz načela jednakosti koje je jedno od temeljnih načela prava Zajednice. Smatrao je da ta okolnost govori protiv restriktivnog tumačenja područja

primjene tih odredaba i ide u prilog njihovoj primjeni na diskriminacije na temelju promjene spola radnika.

- 42 Sud je smatrao da se ustvari takve diskriminacije u biti, ako ne i isključivo, temelje na spolu dotične osobe. Takvo obrazloženje, koje dovodi do zaključka da takve diskriminacije moraju biti zabranjene na istoj osnovi kao i diskriminacije na temelju pripadnosti osobe određenome spolu, s kojima su vrlo usko povezane, ograničeno je na slučaj promjene spola radnika te se stoga ne primjenjuje na razlike u postupanju na temelju seksualne orijentacije osobe.
- 43 Međutim, L. J. Grant smatra da, po uzoru na određene odredbe nacionalnog prava ili međunarodnih konvencija, odredbe Zajednice u području jednakog postupanja prema muškarcima i ženama treba tumačiti na način da obuhvaćaju diskriminacije na temelju seksualne orijentacije. U tom pogledu, tužiteljica u glavnom postupku osobito se poziva na Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima od 19. prosinca 1966. (Zbornik međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda, sv. 999., str. 171.), u kojem, prema mišljenju Odbora za ljudska prava osnovanog u skladu s člankom 28., pod pojmom „spol” treba smatrati i seksualne sklonosti (Priopćenje br. 488/1992, Toonen/Australija, stajališta usvojena 31. ožujka 1994., 50. sjednica, točka 8.7.).
- 44 S tim u vezi valja podsjetiti da je navedeni pakt jedan od međunarodnih instrumenata zaštite ljudskih prava koje Sud uzima u obzir prilikom primjene općih načela prava Zajednice (vidjeti na primjer presude od 18. listopada 1989., Orkem/Komisija, 374/87, Zb., str. 3283., t. 31. i od 18. listopada 1990., Dzodzi, C-297/88 i C-197/89, Zb., str. I-3763., t. 68.).
- 45 Međutim, iako je poštovanje temeljnih prava koja čine sastavni dio tih općih načela preduvjet zakonitosti akata Zajednice, ta prava ne mogu sama po sebi imati učinak proširivanja područja primjene odredaba Ugovora izvan nadležnosti Zajednice (vidjeti osobito, što se tiče opsega članka 235. Ugovora o EZ-u u vezi s poštovanjem ljudskih prava, mišljenje 2/94 od 28. ožujka 1996., Zb., str. I-1759., t. 34. i 35.).
- 46 Osim toga, u priopćenju Odbora za ljudska prava na koje se poziva L. J. Grant, to se tijelo, koje zapravo nije sudska institucija i čije su tvrdnje lišene obvezujuće pravne vrijednosti, prema vlastitim navodima i bez navođenja posebnih razloga ograničava na „očitovanje da se prema njegovom mišljenju pozivanje na ‚spol’ u članku 2. stavku 1. i članku 26. treba tumačiti kao da obuhvaća seksualne sklonosti”.
- 47 Takvo očitovanje, koje uostalom ne izgleda da odražava dosadašnje opće prihvaćeno tumačenje pojma diskriminacije na temelju spola, sadržanog u različitim međunarodnim instrumentima u vezi sa zaštitom temeljnih prava, ne može ni u kojem slučaju predstavljati osnovu na kojoj bi Sud proširio opseg članka 119. Ugovora. U tim okolnostima opseg toga članka, kao i svake odredbe prava Zajednice, može se odrediti samo uzimajući u obzir njegov tekst i njegov cilj, te njegovo mjesto u sustavu Ugovora i pravni kontekst u kojem se ta odredba javlja. Iz prethodnih razmatranja proizlazi da u svojem sadašnjem stanju pravo Zajednice ne obuhvaća diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije, kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku.
- 48 Valja međutim uočiti da je Ugovorom iz Amsterdama o izmjenama Ugovora o Europskoj uniji, Ugovora o osnivanju Europskih zajednica i određenih s njima

povezanih akata, potpisan 2. listopada 1997., u Ugovor o EZ-u umetnut članak 6.a koji će nakon stupanja na snagu prvog navedenog Ugovora omogućiti Vijeću da u određenim uvjetima (odlučujući jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom) poduzima mjere nužne za uklanjanje različitih oblika diskriminacije, a osobito onih na temelju seksualne orijentacije.

- 49 Konačno, uzevši u obzir prethodno navedeno, nije potrebno razmatrati argument L. J. Grant da uskrata o kojoj se radi u njezinom slučaju nije objektivno opravdana.
- 50 Nacionalnom sudu stoga valja odgovoriti da uskrata poslodavca da dodijeli povlaštene cijene prijevoza osobi istog spola s kojom je radnik u pravno relevantnoj vezi, kada se takve povlaštene cijene dodjeljuju u korist bračnog druga radnika ili osobe suprotnog spola s kojom je u pravno relevantnoj vezi koja nije brak, ne predstavlja diskriminaciju zabranjenu člankom 119. Ugovora ili Direktivom 75/117.

Troškovi

- 51 Troškovi vlade Ujedinjene Kraljevine i francuske vlade te Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanju Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je uputio Industrial Tribunal, Southampton (Radni sud u Southamptonu), presudom od 17. srpnja 1996., odlučuje:

Uskrata poslodavca da dodijeli povlaštene cijene prijevoza osobi istog spola s kojom je radnik u pravno relevantnoj vezi, kada se takve povlaštene cijene dodjeljuju u korist bračnog druga radnika ili osobe suprotnog spola s kojom je u pravno relevantnoj vezi koja nije brak, ne predstavlja diskriminaciju zabranjenu člankom 119. Ugovora o EZ-u ili Direktivom Vijeća 75/117/EEZ od 10. veljače 1975. o usklađivanju zakonodavstava država članica o primjeni načela jednakih plaća za muškarce i žene.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg, 17. veljače 1998.

[Potpisi]

* Jezik postupka: engleski